

meden moeten worden. Maar baat zal alleen gevonden kunnen worden in de doorwerking van goede beginselen. Een bevredigende oplossing van het conflict zal slechts dan mogelijk zijn, wanneer de regering de revolutionaire beginselen, waardoor zij zich tot heden liet beheerschen, radicaal vaarwel zegt, wanneer zij terugkeert tot de normen van gerechtigheid, waarheid en naastenliefde, zooals die in Gods Woord geopenbaard zijn.

Ook de regeringsmededeeling, die met zooveel ophef te Batavia, Londen en Washington gepubliceerd is, geeft aanleiding tot enkele opmerkingen.

Wat voor waarde moeten wij bijv. hechten aan de volgende woorden: „de regering stelt zich voor om in overleg met veelzijdig gekozen gezaghebbende vertegenwoordigers van Indonesië, een structuur te ontwerpen voor het koninkrijk en voor Indonesië enz.” als wij zien dat tot nog toe alleen onderhandeld wordt met vertegenwoordigers van het door de Japanners ingestelde revolutionaire bewind? Zelfs als voorbereiding tot het in uitzicht gestelde overleg met veelzijdig gekozen gezaghebbende vertegenwoordigers is het onderhandelen met iemand die alle kwaliteiten mist, welke uitgedrukt zijn in de gecursiveerde woorden, eerder af te keuren dan toe te juichen. Door deze handelwijze wordt voorrang gegeven aan de revolutie en dat zal zich in de toekomst altijd blijven wreken. De regering en dr Van Mook hebben trouwens tot heden bitter weinig getoond, dat zij zich iets aantrekken van de wenschen en klachten van het loyale deel der Indische bevolking.

Opvallend is ook, dat in de gedachtegang der regering aan Shahrir c.s. een veel grooter invloedssfeer wordt gegeven, dan deze overigens geenszins aan een overmaat van bescheidenheid lijdende revolutionairen, zich thans nog durven toekennen. Er is een tijd geweest, waarin zij zich de regering noemden van een republiek met 70 miljoen inwoners, zich aldus in modern imperialisme de heerschappij aanmatigend over het gansche gebied van Nederlands Indië. Dat doen zij blijkbaar thans niet meer, want uit de telegrammen blijkt dat de „nationalistische regering” geen commentaar zal geven op de Nederlandsche voorstellen, voordat zij „ich rekenschap heeft kunnen geven van de reactie op die voorstellen over heel Java. Het territorium waarmee zij praktisch nog rekenen, is dus zeer belangrijk ingekrompen. De Nederlandsche regering daarentegen toont veel minder zin voor realiteit, wanneer minister Logemann zegt: „dat vandaag in Batavia besprekingen worden geopend, die voor de toekomst van Nederland en Indonesië (daar wordt toch zeker geheel Nederlandsch Indië mee bedoeld?) beide van beslissende betekenis kunnen worden”. Dus niet besprekingen met veelzijdig gekozen gezaghebbende vertegenwoordigers van het geheele Indië, maar besprekingen met een iemand, die slechts een deel van de revolutionairen op Java vertegenwoordigt, en dan toch van beslissende betekenis voor geheel Indië. Is het wonder, dat de bewoners der buitengewesten, met name van Atjeh, Celebes, de Molukken en de kleine Soenda-eilanden daartegen in verzet komen? Zij gevoelen er niets voor om te komen onder de hegemonie van Java, al of niet onder openlijke of bedekte dictatuur van heerszuchtige Menangkabauers. Terecht zijn zij bevreesd, dat er dan van liquidatie der koloniale verhoudingen in lange jaren niets zal komen, eenvoudig omdat de overheersching van het eene bruine ras door het andere bruine ras door buitenstaanders niet als koloniale verhouding onderkend zal worden. Dat een dergelijke overheersching veel minder mild is, dan die welke door Nederland werd uitgeoefend, leert de Indische geschiedenis op vele van haar bladzijden.

Weliswaar wordt in de hoofdregrule voor het te voeren overleg gesproken van een constitutie, die waarborgen zal bevatten o.a. tot bescherming van de rechten der minderheden. Maar ja, zoo'n constitutie is maar een „boekje” zou dr Van Mook zeggen. Zoolang niet teruggekeerd wordt tot nauwgezette naleving van de grondwet, zoolang kan ook weinig waarde worden toegekend aan welk „boekje” ook. De vraag rijst bovendien, wie voor de naleving van die constitutie zorgen zal, speciaal wanneer het over de rechten der minderheden gaat? De vertegenwoordiger van de kroon mischien? En als dat nu eens iemand wordt als dr Van Mook? Welke garanties zouden die minderheden dan hebben, dat de bescherming van hun rechten in goede handen is? Dr Van Mook heeft getoond, dat hij niet eens de stemming van zijn eigen volk vermag te pellen. Toen hij na zijn laatste verblijf in Den Haag, weer in Indië aankwam, heeft hij daar gezegd, dat er door het Nederlandsche volk weinig ingrijpende kritiek op het Indische regeringsbeleid gevoeld was. Menschen, die lang in Indië geweest zijn en altijd de sterk gekrulde Indische rijsttafel gebruikt hebben, toonen dikwijls weinig smaak voor de in hun oogen flauwe Hollandsche kost. Zoo schijnt ook het politieke smaakgevoel van dr Van Mook alleen nog maar te reageren op kritiek, die verge-

zeld gaat van „inslaande argumenten” zooals handgranaaten en mortiervuur.

Naar het woord van H. M. de Koningin zal geen politieke eenheid en verbondenheid op den duur kunnen blijven bestaan, die niet door de vrijwillige aanvaarding en trouw van de overgrootste meerderheid der burgerij worden gedragen. Maar de voorwaarden die noodig zijn, opdat de volken van Indië in vrijheid over haar staatkundig lot zullen kunnen beslissen, zullen niet vervuld kunnen worden, zoolang de regering blijft volharden in het voorrang verleen aan de revolutie. Want juist de vrijwillige aanvaarding en de trouw van een belangrijk deel der buitengewesten wordt daardoor miskend en gekrenkt.

Nijkerk.

C. C. DE VRIES.

OPVOEDING EN ONDERWIS

ONZE TIJD EN DE OPVOEDING ONZER KINDEREN.

A. De invloed van onzen tijd op de ouderen.

Wij allen zijn kinderen van onzen tijd, d.w.z. wij ondervinden dagelijks den invloed, de zuigkracht, van den geest van den tijd, waarin wij leven.

Daar was allereerst de oorlog, die zijn slachtoffers bij miljoenen telde. We hoorden van steden, die in puin geschoten, van schepen, die getorpedeerd werden, van duizenden en nog eens duizenden, die een wreedaardigen dood stierven. In 't eerst schrokken we. Zooveel menschen gedood, zooveel verdronken? Vreeselijk toch! Maar al gauw pasten we ons aan. We wendden aan verschrikkingen van allerlei aard. Doch toen ook ons volk betrokken werd in den oorlog, ondervonden we, dat het nog heel iets anders is, een oorlog mee te maken in een krant, dan dien zelf te beleven.

De vijand vermeesterde in enkele dagen ons land en wij werden bezet gebied. Eerst wisten we niet goed, wat dat beteekende, maar langzamerhand werd het ons duidelijk. We werden getuige van een gesystematiseerd roof op groote schaal: wat waarde had, werd weggesleept. Waar tot dusver overvloed geheerscht had, kwam schaarste, straks gebrek en eindelijk honger. We overtraden de verordeningen zonder eenig gewetensbezwaar, we trokken er op uit, althans in de steden, als we maar kans zagen en haalden allerlei binnen. We ontmoetten boeren, die gaarne bereid waren den nood te leenigen, zonder de gelegenheid te baat te nemen, zich ten koste van anderen te verrijken. Althans zoo was de ervaring bij ons in het noorden over 't algemeen, maar we hoorden ook dat in sommige streken van ons land woekerprizen werden gevraagd, die van een ontstellende mentaliteit getuigden. Daarbij kwam het wegvoeren van duizenden onzer landgenooten, die in arrest werden gesteld, mishandeld, volgens erger dan middeleeuwsche methoden, gefusilleerd of naar Duitschland getransporteerd om daar voor den vijand te werken. We leefden in een wereld van verraad, gelddorst en gemeenheden van allerlei aard. De menschen, ook van ons land, werden op de proef gesteld en in den nood kwam boven, wat er in de harten leefde. De Bijbel kreeg alweer gelijk. In onze verlichte 20e eeuw werd mischien meer dan ooit het bijbelwoord bewaarheid: de mensch is geneigd tot alle kwaad, geneigd om God en zijn naaste te haten. Pers en radio werden misbruikt om het volk te verleugenen en de zedelijke ontwrichting nam hand over hand toe. Zoo was het in bezettingstijd. En toen de lang verbeide bevrijding kwam? Toen bleek eerst goed, hoe ons volk verwilderd was!

Arbeidsschuwe had zich van de massa meester gemaakt en stakingen waren aan de orde van den dag. Maar noch in bezettingstijd, noch daarna een vernedering onder de slaande hand Gods. Geen terugkeer tot der vaderen God. Integendeel, een onleschbare dorst naar brood en naar spelen en een gretig luisteren naar het zoete gekweel van den eenheidszang. Schril steekt bij dit alles af de strijd in de Geref. Kerken, in oorlogstijd begonnen en na de bevrijding voortgezet. Ook die strijd maakte de geesten openbaar. Haat en verbittering tusschen zonen en dochteren van hetzelfde huis laiden op en namen ontstellende vormen aan. Eerst een wereldoorlog, daarna de kerkelijke strijd! Welk een dynamische tijd is het dien wij beleven! Een ding wordt al meer duidelijk! De einden der eeuwen zijn op ons gekomen. We hollen naar den jongsten dag. Het eene wee is voorbijgegaan en het andere is in 't zicht. In zulk een tijd groeien onze kinderen op en in zulk een tijd zijn wij, als ouders en onderwijzers geroepen tot het werk van opvoeden en onderwijzen.

Nu is opvoeden altijd een moeilijke taak geweest, maar in onze dagen is ze moeilijker en verantwoordelijker dan ooit te voren mischien. Wie is er toe bekwaam? Een ding staat echter vast. Hij, die

IPERSSCHOUW

„Geestelijke” verzorging.

In „Pen Gun” schrijft een inzender, sergeant C. Paulusma:

Vele militairen hebben zich al af gevraagd, waar toch onze veldpredikers en aalmoezeniers blijven. Ik ben sinds Juni 1945 in twee verschillende legeronderdeelen geweest, maar heb nog nooit een geestelijk verzorger ontmoet. Wel heb ik van de „Deputaten Gereformeerde Kerken, Geestelijke verzorging Land- en Zeemacht” tweemaal een heerlijken brief ontvangen, welke wel hartelijk en meelevend, maar tevens zulk een goedkoop contact-middel was.

Wij militairen verlangen naar een ontmoeting, en een persoonlijk gesprek met een veldprediker of aalmoezenier! Wij buikeren naar geestelijken steun, naar goede leiding in dezen wanordelijken, geestelijk en moreel op geen hoog peil staanden na-oorlogischen toestand!

Wij zijn toch militairen van een Christelijk Koninkrijk! Daarom mogen wij zeggen recht te hebben op een goede geestelijke verzorging en steun van de kerken, op de nabijheid van een man, die je geestelijk leiden en helpen kan, met wien je praten kunt over andere dingen dan die, welke je dagelijks om je heen hoort. Een geestelijke vader bij wien je met je vragen en moeilijkheden terecht kunt en nooit vergeefs aanklopt, dien hebben wij noodig, vooral in ons militaire leven, waarin maar weinig plaats of gelegenheid is, om over teere, geestelijke dingen te praten, ongeacht het feit, dat zeer velen daaraan behoefte gevoelen.

Moge in dezen toestand spoedig een gunstige wending komen! Wij wachten!

We herinneren ons een treffend woord van ds F. A. den Boeft in één der zittingen van de synode van Enschede, een pleidooi vóór wat schrijver begeret. Maar de mannen, die gemist kunnen worden, waar zijn ze?

K. S.

De staat, een gevaar.

Het Handelsblad schrijft:

Men kan zeggen, dat de diepste zin van de democratie is: de waarborging van den rechtsstaat, ook tegenover den staat. De taak van den staat is de handhaving van het recht, ook voor zoover het hem zelf betreft.

Het is duidelijk, dat, naarmate de staat zijn terrein van werkzaamheden anders gaat zien, en hij, vaak met verwaarloozing van zijn primaire taak, zich steeds dieper in ons aller leven dringt en er, zooals op het oogblik, welhaast geen beweging meer mogelijk is of de staat — belichaamd in een zijner organen — bemoeit zich er mee, de noodzakelijkheid, dat ook hij aan het recht is onderworpen, toeneemt. Helaas moeten wij constateren, dat sedert 1905 bij den wetgever (in tegenstelling tot de rechterlijke macht) die noodzakelijkheid blijkbaar niet sterk meer is gevoeld. Wij kiezen dit jaar 1905 omdat toen Mr J. A. Loeft als minister van Justitie aftrad, die een regeling van de administratieve rechtspraak in zijn werkplan had opgenomen, al is daar helaas niets van verwezenlijkt toen niet en tot dusver nog steeds niet.

Even later:

Wat wij thans zien, is in wezen zij het dan ook in gepolijster vorm, eenvoudig een terugval naar de tijden waarin dictatuur, tyrannie of despotisme elkander afwisselden. De staat waant zich wederom boven het recht te staan. Hij dringt door in ons bedrijf, in ons huis, in onze lectuur, in ons cultureel en verenigingsleven.

Zonder enig beroep op een rechter zijn wij overgeleverd aan de administratie. Het vóórontwerp-Bedrijfschappen, dat zoo verregaand ingrijpt in het particuliere bedrijfsleven, d.w.z. in de zelfwerkzaamheid van den vrijen arbeider en ondernemer, levert hiervan weer een overtuigend bewijs. Niettegenstaande minister Vos ook op deze zijde van de bedrijfsorganisatie attent is gemaakt, treft men in het ontwerp geen spoor van administratieve rechtspraak aan: het is de commissaris — de door de regering benoemde ambtenaar — die het bedrijf schap in en buiten rechten vertegenwoordigt, die in zijn bevoegdheid alle rechtelijke bevoegdheden (art. 34) vereenigt, tot zelfs die van het O.M. toe (art. 36).

Wanneer deze geest vaardig blijft over het bestuursbeleid van dezen tijd, wat zal er dan van rechtstaat te recht komen?

We zijn al heel ver van huis: de bevrijding is er nog steeds niet.

K. S.

Kleingod van Ds H. van Andel.

In het synodocratisch orgaan van de classis Arnhem schrijft ds H. van Andel over een rede door ds D. v. Dijk in Arnhem gehouden. We lezen:

Met groote klem heeft Ds van Dijk aldaar zijn standpunt verdedigd, dat de Kinderdoop niet een teeken en zegel is van inwendige genade, maar alleen van de beloften Gods. Toen is hem gevraagd: „Maakt U op deze wijze geen scheiding tusschen betekenis van den Kinderdoop en den Volwassendoop?” Immers bij den volwassendoop, die aan bewust geloofgen wordt bedienend gaat het toch wel om de betekening en verzegeling van inwendig heil! En hierop heeft Ds van Dijk geantwoord: Neen, ook bij het sacrament voor de volwassenen is er nooit sprake van verzegeling van een inwendige zaak, ook daar is het alleen

ons onze kinderen gaf, zal op ons gebed ook de noodige wijsheid geven en laat ons de ooren en de oogen open hebben, opdat we de gevaren van onzen tijd mogen onderkennen, onze kinderen daartegen wapenen en middelen beramen om ze te bezweren. Groningen.

K. VAN HUIZEN.

de belof
Zoo h
Mag
Artikel
wel: nie
Maar e
Uit onz
33 over
bare wa
ZIENLI
werkt do
Ik wil
die op d
onze Ne
afvragen
rijmen v
belijden

Tot zo
Dat is
begrijp
ging over
„inwendig
heet.

Over d
lijk gesch
Venator,
atikelen v
Klaan
er mee? C
dien doop

In ons
zendingsh
zagen he
wordt h
machtig.
classis B
Spier alti

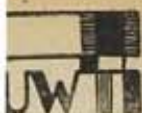
Ik vra
zinmig?
een Vrij
heim, dat
Kerstfe
Christus
oeder de
ons toe
evangelie
leven do
nog zend
den wint
waarschi
in het v
wording.
En moe
daverend
Heel d
heid — i
begrijpeli
pijnlijk a
van onse
wordt, b
afwijking

In deze
niet eens
dat men
onze grie
in de zak
bijstert, is
uitwerpen
weinig int
dat een
anderen k
is de eeni

STE

Hoogge

Met syn
artikel in
schrift „J
wij” gelez
Ook on
urgente z
als een v
den behar
Dat U
Kerken z
soonlijk b
smeltings
Niet alle
eens bij o
Kerk. Zel
toevoegen
formeerde
moet ons
dan dat
zeggen „J
Uw woor
niet zou
heden in

verzorging.
der, sergeant

aagd, waar toch
in, Ik ben sinds
rdeelen geweest,
ervontmoet, Wel
Kerken, Geeste-
maal een berder-
en meelevend,
liddel was.

moeting, en een
of aalmoezenier
al goede leiding
sel op geen hoog

lijk Koninkrijk
en op een goede
ken, op de na-
en helpen kan,
dingen dan die,
geestelijke vader
ten terecht kunt
ij noodig, vooral
ig plaats of ge-
lingen te praten,
an behoefte ge-

unstige wending

woord van ds
van de synode
schrijver be-
unnen worden,
K. S.
t, een gevaar.

n de democratie
ik tegenover den
ng van het recht,

zijn terrein van
vaak met ver-
steeds dieper in
t oogenblik, wel-
of de staat —
eet zich er mee,
recht is onder-
sonstatiëren, dat
ling tot de rech-
kbaar niet sterk
omdat toen Mr
id, die een rege-
in zijn werkplan
an verwezenlijkt

et dan ook in ge-
t naar de tijden
elkander afwis-
ven het recht te
ons huis, in onze
ven.

zijn wij overge-
ontwerp-Bedrijf-
het particuliere
id van den vrijen
een overtuigend
ik op deze zijde
maakt, treft men
ieve rechtspraak
de regering be-
ap in en buiten
bevoegdheid alle
igt, tot zelfs die

er het bestuurs-
n rechtsstaat te-

e bevrijding is

K. S.

4. van Andel.

de classis Arn-
een rede door
Ve lezen:

Maar zijn stand-
teeken en zegel
de beloften Gods,
deze wijze geen
inderdoop en den
sendoep, die aan
het toch wel om
g heil! En hierop
ok bij het sacra-
sprake van ver-
aar is het alleen

gebed ook de
de ooren en de
uren van onzen
ren daartegen
e te bezweren.
VAN HUIZEN.

de belofte Gods, die verzegeld wordt.

Zoo heeft ieder aanwezige het kunnen hooren.

Mag ik nu hieronder afschrijven één enkelen zin uit Artikel 33 van onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis. Let wel: niet een zin uit Synode-uitspraken van 1905 of 1942. Maar een zin uit één van onze Formulieren van Eenigheid. Uit onze beproefde belijdenis dus! Het gaat in Artikel 33 over de Sacramenten. En dan lezen we: het zijn zichtbare waartekenen en zegelen van een inwendige en ONZIEMLIJKE zaak, door middel waarvan God in ons werkt door de kracht des Heiligen Geestes.

Ik wil er verder niets aan toevoegen. Laten degenen, die op die vergadering waren, eens rustig Artikel 33 van onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis lezen en zich dan afvragen, hoe de bewering van Ds van Dijk daarmee te rijnen valt. Aan welke zijde is hier de afwijking van onze belijdenis?

Tot zoover ds van Andel.
Dat is toch wel heel erg kleingood. Natuurlijk begrijpt ieder welwillende dat het den 2en keer ging over dezelfde zaak als den 1en keer, n.l. over „inwendige a a n w e z i g e genade“; zooals dat heet.

Over die zaak heeft voorts ons blad herhaalde-lijk geschreven, ook in de rubriek van Adolphus Venator, en voorts in Kerkelijk Leven (zie ook de artikelen van ds H. J. Schilder in ons blad).

Klankendogmatiek-aforismen, — wat begint men er mee? Overigens heeft ds v. Andel het mis inzake dien doop der volwassenen.

K. S.

Dr J. H. Bavinck's kerstartikel.
In ons blad gaven we het kerstartikel van den zendingshoogleraar dr J. H. Bavinck weer en voor-
zagen het van eenige aantekeningen. Blijkbaar wordt het ook sommigen aan gindsche zijde te machtig. In het synodocratisch orgaan van de classis Barendrecht en Dordrecht schrijft ds J. M. Spier althans:

Ik vraag me af: is dat Gereformeerd of is het Vrij-zinnig? Of liever: het is voor mij geen vraag. Zoo kan een Vrijzinnige een Kerstmeditatie schrijven over het geheim, dat in ons sluimert en dat feitelijk de zin van het Kerstfeest is. En wat wil die „vreemde“ gestalte van Christus zeggen? Komt die op ons af in avondwinterstille onder de kale boomen van een gracht, of komt Hij naar ons toe in de Schriften en in de verkondiging van het evangelie in de kerk? Staaf Hij heusch in ieder menschen-leven door alle lange eeuwen heen? Maar waarom dan nog zending en evangelisatie? En dan dat Kerstfeest in den winter. Toen Christus geboren werd was het zeer waarschijnlijk geen winter, want de dieren waren 's nachts in het veld, de stallen leeg. Is dat tijdstip van de vleesch-wording des Woords een goddelijke vergissing geweest? En moeten we voor de jeugd critiekloos schrijven over daverende films en vroolijke danspartijtjes?

Heel de geest van dit artikel — ik zeg het met droefheid — is aan onze Geref. belijdenis gespend. En het is begrijpelijk, dat het in „vrijgemaakte“ kringen uiterst pijnlijk aandoet, dat zulk schrijven, dat tegen de geest van onze belijdenis in cardinale punten ingaat, geduld wordt, terwijl anderen org, naar hun meening, futiele afwijkingen worden geschorst en afgezet.

In deze laatste woorden treft ds Spier dan nog niet eens de kern van deze bezwaren. Niet het feit dat men „om futiele afwijkingen“ ons uitwerpt is onze grief. We gelooven niet afgeweken te zijn in de zaken der z.g. procedure. Hetgeen ons verbijstert, is dat óók menschen als Bavinck d ú r v e n uitwerpen, terwijl de z a k e n z e l f h e n z ó o bitter weinig interesseeren, dat ze niet eens begrijpen, dat een artikel als dit op alle punten „aan den anderen kant“ van het gereformeerde ligt. Bavinck is de eenige niet.

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Assen, 2 Febr. 1946.

Hooggeachte Redacteur!

Met sympathie en volle instemming heb ik Uw artikel in de Reformatie van heden met als boven-schrift „De Christelijke Gereformeerde Kerk en wij“ gelezen.

Ook ondergeteekende hoopt van harte, dat deze urgente zaak op de eerstvolgende generale synode als een van de belangrijkste agendapunten zal worden behandeld.

Dat U schrijft, dat deze aangelegenheden uit de Kerken zelve moeten voortkomen is zeer juist. Persoonlijk ben ik dan ook overtuigd, dat deze samen-smeltingsgedachte sterk leeft in de gemeenten. Niet alleen in onze eigen gemeenten maar eveneens bij onze broeders en zusters van de Chr. Ger. Kerk. Zelfs zou ik de wenschelijkheid er aan willen toevoegen om ook contact te zoeken met de Gere-formeerden in de Herv. Kerk. Dat „zij allen een zijn“ moet ons niet met rust laten, althans niet eerder, dan dat wij in oprechtheid en eerlijkheid kunnen zeggen „het heeft niet aan ons gelegen“. Ik zal Uw woorden overnemen en zeggen: „De partij, die niet zoo willen, zou daarmee in de situatie van heden in het sectarisme vervallen“.

Ik wil dan ook eindigen met de vurige wensch en bede uit te spreken dat Apeldoorn en het echte „Kampen“ elkaar spoedig zullen vinden.

De liefde tot Christus dringt ons.

Met dank voor de plaatsing,

Uw br. in Chr.

O. OFFINGA.

Vaart Z Z-27 Assen.

N a s c h r i f t. Inzender zal het met ons eens zijn, dat het in den grond der zaak geen kwestie van Apeldoorn of Kampen is, maar van de Kerken.

Wat de Gereformeerden in de Herv. Kerk betreft, ook zij vragen onze aandacht; maar als wij het wel zien, dan is hun kerkelijk inzicht en hun direct kerkelijk verlangen van dien aard, dat een vruchtbaar contact met hen niet zoo spoedig te wachten is, als met de Chr. Geref. Kerk eventueel.

K. S.

BOEKBESPREKING

Dr K. Dijk, „Kerk en Politiek“. — T. Wever, Franeker, 1945.

Terwille van den uitgever, deze brochure van 61 blz., aankondigende, kunnen we kort zijn. Schr. zelf verklaart „wat van positief-christelijke zijde meermalen gezegd is, nog eens voor ons volk te willen herhalen“ (7). Dat is ook gebieden. Helaas komen allerlei gangbare vergissingen mee. „De kerk heet gebouwd op het terrein der religie“ (9); en dat is dan een „bijzonder gebied Gods, het gebied van religie en geloof“ (7). Zij „openbaart zich zichtbaar naar buiten“ (10); en ook dit dan weer op een „terrein van die openbaring“ (11); ze „openbaart voorts „zich“ óók buiten „het“ instituut in het christelijke leven“ (11). De pluriformiteit wordt natuurlijk geaccepteerd (13), al weet nog niemand, wat dat is bij een zich al of niet „openbarende“ grootheid.

Het tooverwoord „zich openbaren“ wordt hier ook op den staat toegepast (28); ook de staat heeft al een „insti-tu(t)aire openbaring“, net als de kerk (28). Nu gaat de kerk openbaar worden en haar arbeid verrichten op het „grondgebied van den staat“ (28). Het gebied der kerk evenwel is ook weer de gemeenschap der heiligen (29); dat van den staat is het terrein der burgerlijke gemeenschap (29). Wat „gemeenschap“ hier beteekent, weet ik niet. Voorts moeten we „den staat“ eerbiedigen (28).

Natuurlijk hooren we ook weer de bekende klanken van de kerk „als“ organisme (zooals de belijders zich organiseren in haar (1) politieke verenigingen en „als instituut“, het instituut moet dan het organisme controleeren, dat het zich niet in overmoed aan de rechten van het instituut vergrijpe; een kerk „als“ dit houdt dus zichzelf „als“ dat onder con-trole; wat maar goed is, mits het dan leidt tot het verloochenen van heel die onderscheiding (kerk ALS organisme etc.). Want als we nu ook eens gaan beginnen met den staat „als“ organisme te onderscheiden van den staat „als“ instituut? Het recht daartoe kan ons niemand meer ontzeggen (als n.l. de onderscheiding zelf recht van bestaan heeft inzake de kerk). In dat geval krijgen we den staat als instituut, con-troleur over den staat als organisme: het spel begint van voren af aan. En de menschen, die den staat als organisme vormen, vinden dan voor een deel zich ook weer terug in de kerk als organisme, benevens en nu vult u zelf maar in.

Vermelden we eindelijk nog, dat promptelijk ook de figuur der gemeene gratie weer op het appél verschijnt, dat kerk en staat beide dan ook nog in Gods herzeheppende genade in Christus hun uitgangspunt vinden, terwijl de staat dan ten overvloede in de gemeene gratie zijn oorsprong neemt, (snapt u het?) en dat de providentie een niet-bijzondere praedestinatie heet, — nu, dan is genoeg gezegd, om aan lezers, die in de laatste jaren hebben meeleefd, duidelijk te maken, dat wij met dit werkje niets weten aan te vangen, en — als we het woord „aanvangen“ serieus be-doelen — ditzelfde van iedereen gelooven. De afstand tusschen schrijver en ons (d.w.z. onze meelevende menschen) is te groot; we zijn wel heel snel van elkaar afgetrooid, synode of geen synode. Deze schrijver geeft tegenwoordig dogmatiek aan de studenten die aan de synodocratische pro-fessoren zich verbonden hebben. In één ruk is de klok terug-gezet, en — ze is van slag. Geen wonder dat de examenstof dogmatiek is herleid tot een klein beetje van wat er eerst was.

K. S.

Joachim Hess, organist en klokkenist te Gouda.

„Luister van het Orgel“

„Beschrijving van een nieuw en uitnemend orgel

in de St. Janskerk te Gouda.“

„Dispositiën der merkwaardigste Kerk-Orgelen.“

Dit drietal werkjes, daterend uit 1772-1774, heruitge-gaven bij J. A. H. Wagenaar te Utrecht en verzorgd door Lambert Erné, mogen aangemerkt worden als voor orgelisten practisch, voor orgelbouwers leerzaam, voor orgel-historici onmisbaar en voor orgelbelangstellenden zeer lezenswaard.

Jan Zwart — herdruk, Fantasie „Een vaste Burg is onze God“ — Bureau van uitgave Nederlandsche Orgelmuziek, Zaandam.

Bij het vierde eeuwfeest der Hervorming, in 1917 zag Jan Zwart's Fantasie over het Lutherlied het licht en daar-mede het eerste boek der serie Nederlandsche Orgelmuziek, die weldra een vaste plaats op de orgellezenaars innam.

Het tijdstip van de, deze maand te herdenken, 400sten sterf-dag van den Wittenberger Hervormer maakt de heruit-gave wel bijzonder actueel.

Moge de eere Gods en de stichting der gemeente er rijke-lijk mede gediend worden.

Zw. Jr.

GEREF. KERKEN.
(onderhoudende art. 31 K.O.)

DRIETAL: te Helpman: M. J. C. Blok te Onnen, H. Bouma te Nierzijl en J. Waagmeester te Murnerwoude.

TWEETAL te Delft: H. Bouma te Nierzijl en W. J. van Otterloo te Zuidhorn.

Te Rouveen: L. J. Goris te Emmen-Erfseideuveen en N. 't Hart te Wapenveld.

Te Bunschoten-Spakenburg (2e pred. pl.): A. Kuiper te Holwerd en W. Vreugdenhil te Langeslag.

Te Emmatil: F. Boonstra te Leens en K. Meima te Nee-de.

Te 's-Gravenhage-West: G. Th. Koopman te Hardenberg en W. G. Visser te Treebeck.

BEROEPEEN te Alblasserdam-Nieuw-Lekkerland: Cand. P. Lok te Delft.

Te Gorinchem: W. van Oene te Oud-Loosdrecht.

Te Dordrecht: G. T. Koopman te Hardenberg.

Te Rijnsburg-Valkenburg: J. v. d. Zwaag te Ambt-Vollenhove.

Te Delft: W. J. van Otterloo te Zuidhorn.

Te Mussel: Cand. M. Vrieze te Kampen.

Te Amsterdam-Zuid en te Nieuwer-Amstel: H. Vogel te Enschedé.

Te Bunschoten-Spakenburg (2e pred. pl.): W. Vreugden-hil te Langeslag.

Te Emmatil: K. Meima te Nee-de.

Te 's-Gravenhage-West: G. Th. Koopman te Hardenberg.

BEDANKT voor Assen: G. A. Hoekstra te Bedum.

Voor Druichten: G. Stam te 2e Exelöörmond.

Voor IJsselmuider: M. C. J. Boscha te Zuidbroek.

Voor Alblasserdam-N. Lekkerland (gecomb.), Hoek, Loppersum-Westerenden (gecomb.) en Overschild: cand. P. Lok te Delft.

Voor Baarn en Rotterdam-Charlois-Barendrecht (ge-comb.): O. W. Bouwsma te Breukelen.

Voor Heemse: S. Cnossen te Blokzijl.

Voor Krommenie: G. Hagens te Leeuwarden.

AANGENOMEN naar Surhuistervveen—Opende: P. van Dijk te Opende.

Naar Zaandam—Oostzaan: W. Verwoerd te Kockengen.

Naar Amersfoort (vac. Prof. B. Holwerda): J. A. Vink te Berckel en Rodenrijs.

Naar Zaamslag: cand. P. Lok te Delft.

AFSCHEID EN INTREDE.

VEENDAM. — Cand. J. Bos Jr deed hier intrede met 1 Joh. 2: 20 en 27, na bevestiging door Ds C. H. Lindeboom van Kampen.

HAREN. — Ds M. C. J. Blok verhandt zich aan de Kerken van Onnen en Haren met Matth. 11: 28-30.

KOMMERZIJL, in combinatie met NIEZIJL. — Ds H. Bouma verhandt zich met 2 Cor. 5: 20.

HELPMAN. — Ds B. H. Brommer nam afscheid wegens zijn vertrek naar Zwolle, met 1 Tim. 3: 20-21.

MUSSEL. — Ds J. Verlaar nam afscheid wegens zijn vertrek naar Capelle a. d. IJssel, met Matth. 25: 13.

PEREMPTOIR EXAMEN.

De Classis Noord-Brabant-Limburg heeft Cand. N. J. Moggé toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacra-menten.

ZAANDIJK. — Als Scriba van den Kerkeraad der Geref. Kerk (art. 31) treedt op de heer N. Bottelier, Jac. Honigstraat 6, Zaandijk.

KROMMENIE. — Afscheid Ds J. Keizer. Het licht dezer wereld is reddend verschijnen; dat was de centrale inhoud van de afscheidspredicatie, welke Ds J. Keizer naar aanleiding van Luc. 2: 29-30 Zondag 10 Fe-bruari uitsprak in de Geref. kerk (conform art. 31 K.O.) te Krommenie. Wanneer een blik geslagen mag worden op de drie en een half jaar, waarin geworfeld is om Gods Woord vrij van menselijke bindingen te bewaren en veel ambtelijke arbeid verricht is, dan moet dit bezien worden als gestuwd en geleid door het feit, wat door Simeon am-btelijk gezien en door Lucas doorgegeven is, n.l. de verschij-ning der Zaligheid. Dat Licht geeft immer troost en kracht, ook bij de weemoed van het scheiden.

Door ouderling Deldker is den naar Heemstede vertrekkenden berder en leeraar toegesproken namens den Kromme-nieër Kerkeraad en door ouderling Mey van Zaandam namens de classis. Nadat de gemeente Ds Keizer de bede uit Psalm 121: 4 had toegezonden is nog het woord gevoerd door den Doopsgezinden Predikant namens diens gemeente, in welke kerkgebouw de kerk van Krommenie steeds gast-vrij ontvangen is. Per 7 Maart hoopt de kerk van Krommenie haar door den rechter toegelende kerkgebouw weer te be-trekken.

Het gebouw der Doopsgezinden Gemeente was tot de laatste plaats bezet.

GOES. — Het zielental der Geref. Kerk (art. 31) groeide sedert het opnieuw institueeren van 40 tot 72 zielen. De classis Axel wees Ds J. W. Smitt te Veere aan als consulent, die reeds met de catechisaties is begonnen. Inmiddels is reeds een gecombineerde Jeugdvereniging opgericht, benevens een knapen-meisjesvergadering.

EEN VERZOEK.

Wanneer dienaren des Woords, vroegere studen-ten aan de Theologische Hoogeschool te Kampen, nog in het bezit mochten zijn van Theodore-tus' Graecarum affectionum Cu-ratio, en dit werk mij zouden willen toezenden en afstaan ten gebruike voor tegenwoordige studen-ten, zou mij dit zeer aangenaam zijn.

Zij gelieven er den prijs dan bij op te geven.
Kampen, 13 Febr. 1946. S. GRELDANUS.